

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
КЕРІВНИХ КАДРІВКУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
Навчально-науковий інститут перформативних мистецтв
Кафедра режисури та акторської майстерності
імені народної артистки України Лариси Хоролець

**АНОТАЦІЯ
ДО ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ
«ВИКОНАННЯ РОЛІ ЖЕНЕВ'ЄВИ У ВИСТАВІ «БЛЕЗ» К. МАНЬЄ»**

на здобуття ступеня вищої освіти Бакалавр
за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво»,
кваліфікацією Бакалавр сценічного мистецтва,
актор, ведучий театралізованих видовищ,
освітньо-професійною програмою «Акторська майстерність»

Роботу виконала
здобувачка вищої освіти
4 курсу, групи БСМ 12-22
Князь Вероніка Ігорівна

Керівник творчого проєкту:
народний артист України, професор,
завідувач кафедри режисури
та акторської майстерності
імені народної артистки України
Лариси Хоролець
Гирич Віктор Сергійович

Допустити до захисту творчого проєкту
Протокол засідання кафедри
№ _____ від _____
Завідувач кафедри –
професор, народний артист України
_____ Гирич В. С.
(підпис)

Київ 2026

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДРАМАТУРГІЧНОГО ТВОРУ	6
1.1 Про автора та епоху	6
1.2 Сюжет твору	7
1.3 Аналіз авторського задуму	9
РОЗДІЛ 2. ДІЙОВИЙ АНАЛІЗ П'ЄСИ І РОЛІ	12
2.1 Дійовий аналіз п'єси	12
2.2 Дійовий аналіз ролі	13
РОЗДІЛ 3. ТВОРЧИЙ ЗАДУМ ОБРАЗУ ТА ЙОГО СЦЕНІЧНЕ ВТІЛЕННЯ.....	21
3.1 Творчий задум образу Женев'єви.....	21
3.2 Сценічне втілення образу Женев'єви	22
ВИСНОВКИ.....	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	26
ДОДАТКИ.....	27

ВСТУП

Актуальність теми. Люди часто вірять у красиву картинку і бояться зазирнути за лаштунки справжнього життя. Чому ми готові витратити роки на створення ідеального «фейкового» образу замість того, щоб хоча б на мить бути собою?

П'єса Клода Маньє «Блез», написана в середині минулого століття, насправді резонує з нашим сьогоденням. Головна проблема, яку вона порушує – це конфлікт між нашим справжнім «я» та тією ідеальною картинкою, яку ми виставляємо напоказ суспільству. Ми теж живемо в епоху «стартапів», де головне вдало себе «продати». Ми приміряємо на себе чужі ролі, орендуємо розкішне життя, якого насправді не маємо, і оточуємо себе людьми, які нам не потрібні, аби лише відповідати стандартам «успішного успіху». Чому щирість сьогодні раптом стала дефіцитом? Чому ми висміюємо простоту, називаючи її наївністю, і захоплюємося підступністю, називаючи її нібито стратегією? Важливо розуміти, що ніяка «дорога обгортка» не замінить внутрішньої наповненості, і п'єса прямо каже: гонитва за статусом – це шлях у нікуди.

У центрі п'єси – людина, яка заплуталася у власних ролях і масках. Блез д'Амбріє стає заручником суспільної думки та нав'язаних ідеалів своєї коханки Женев'єви. Це історія про те, як страх бути бідним, невизнаним або «не таким» штовхає нас на шлях великої брехні та змушує вдатися до афери. Але чи можна побудувати щастя з фальші? Герої п'єси показують нам те, що справжній успіх і щастя приходять не тоді, коли ти вдало збрехав, а тоді, коли ти не боїшся бути справжнім. Ми маємо переосмислити ціну, яку платимо за соціальне схвалення, адже в погоні за несправжнім ми ризикуємо назавжди втратити власне коріння та ідентичність.

Для мене також актуальність вистави полягає ще й у тому, як автор висвітлює цінність щирих людських стосунків. У світі, де панують «договорняки» та маніпуляції, як у Женев'єви чи мсьє Карльє, з'являється Марі – проста дівчина, яка не вмє грати ролі. Вона стає тією, хто виводить

Блез з тупика. Це чудова думка для XXI століття: справжній успіх і кохання приходять тоді, коли ти знайшов сміливість бути собою і зустрів людину, яка прийняла тебе справжнім з усіма твоїми боргами та дивацтвами.

Зрештою, п'еса стверджує дуже важливу зараз річ: справедливість і перемога добра над фальшю. Коли афера руйнується, Блез не програє – він звільняється. І це саме те, що необхідно сьогodнішньому глядачеві: побачити, як правда перемагає брехню, а щирість виявляється прибутковішою за будь-які махінації. Саме тому я вважаю п'есу Клода Маньє ідеальною для сценічного втілення саме зараз, адже вона вчить нас не боятися своєї справжності.

Вибір на користь щирості – це завжди ризик, так, але тільки він дає можливість дихати на повні груди. П'еса «Блез» через сміх і абсурд змушує нас замислитися: хто ми є насправді?

Мета – не лише відтворити класичну французьку комедію положень, а й через комічні ситуації дослідити психологію людського обману, конфлікт між «фальшивим» та «справжнім», а також утвердити цінність внутрішньої щирості над матеріальною розважливістю.

Завдання:

1. З'ясувати специфіку творчості Клода Маньє та виникнення комедії положень у французькій драматургії.
2. Проаналізувати фабулу та сюжет п'еси для виявлення конфлікту.
3. Визначити тему, ідею та проблематику п'еси.
4. Визначити композицію п'еси.
5. Розкрити психологічні портрети персонажів.
6. Визначити надзавдання та наскрізну дію вистави.
7. Робота над створенням образу Женев'єви.

Об'єкт дослідження: п'еса «Блез» К. Маньє та її сценічне втілення.

Предмет дослідження: створення образу Женев'єви у виставі «Блез» К. Маньє.

Структура анотації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи – 29 сторінок, основний обсяг – 25 сторінок, список використаних джерел – 1 сторінка (15 найменувань).

РОЗДІЛ 1

ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДРАМАТУРГІЧНОГО ТВОРУ

1.1 Про автора та епоху

Автор. Клод-Жорж-Ернест-Луї Маньє – драматург-теоретик. Він народився в Парижі у 1920 році в родині відомих палітурників, і хоча за освітою був бізнесменом, адже закінчив престижну Вищу комерційну школу, його життя захопив театр. Маньє сам був професійним актором: він навчався у Comédie-Française, гастролював Південною Америкою та працював на одній сцені з майбутніми легендами кіно, як-от Сімона Сіньйоре.

Маньє писав п'єси не «з голови», а «на ногах». Це той автор, який довів: щоб написати ідеальну комедію, треба спочатку самому постояти на сцені. Його акторський досвід допомагав йому відчувати «сценічний нерв» і писати п'єси, які ідеально лягають на артиста. Він знав, скільки секунд потрібно актору, щоб добігти від одних дверей до інших, і як побудувати фразу так, щоб глядач не встиг занудьгувати. Свій перший хіт він написав майже випадково, застрягнувши на кораблі під час шторму, а вже за кілька років його «Оскар» гримів на весь світ, ця вистава зробила зірками Жана-Поля Бельмондо та Луї де Фюнеса, закріпивши за Маньє статус майстра «ідеального фарсу».

Епоха. П'єса «Блез» написана в 1959 році. Це час розквіту буржуазної комедії, де через сміх висміювалися соціальні умовності, гонитва за багатим приданим і намагання «здаватися аристократом». «Блез» ідеально вписується в цей контекст, показуючи Париж 50-х років, де за зовнішнім блиском часто ховалися борги та порожнеча. Саме тому його твори так легко адаптуються сьогодні: багато змінилося, але людська жадоба і страх видатися бідним залишилися такими ж, як і в 1959 році. У цей же час відбувався розквіт так званого «бульварного театру». Це був час післявоєнної Франції, коли публіка хотіла легкості, витонченого гумору та яскравих емоцій. У бульварному театрі

все будується на шаленому темпоритмі, комедії положень, віртуозній грі з предметами та простором.

Цікаво, що спочатку п'єса мала називатися «La Dot de Laure», що перекладається як «Посаг Лаури», і режисери не одразу розгледіли в ній потенціал. Проте, коли вистава нарешті вийшла, вона стала класикою. Маньє вдалося поєднати в «Блезі» гостру соціальну сатиру та щирю людську історію.

Проблематика творів Клода Маньє. Проблематика творів Клода Маньє – це передусім історія про те, як ми стаємо заручниками власної брехні. Якщо дивитися прямо в текст «Блеза» чи «Оскара», то головна проблема там не в грошах, а в тому, що талановита людина змушена перетворювати своє життя на суцільний фейк. Маньє дуже добре підмічає цей момент: ми так сильно хочемо здаватися успішними, що вдягаємо чужі ролі й зрештою самі заплутуємося, де ми справжні, а де лише картинка.

Ще одна важлива річ, яку я бачу в його п'єсах, – це те, як речі починають керувати людьми. У Маньє валіза, чек чи навіть пачка щіток мають більше влади, ніж людські почуття. Він показує суспільство, де людина – це просто додаток до її банківського рахунку або титулу. Але найголовніше, що через увесь цей хаос і брехню автор виводить тему щирості. Поява такої героїні як Марі доводить: можна не мати манер і грошей, але бути єдиною реальною людиною в кімнаті, забитій аферистами.

1.2 Сюжет твору

Дія перша. Конфлікт розгортається навколо бідного графа-художника Блеза д'Амбріє, який заради порятунку від бідності та боргів погоджується на аферу своєї коханки Женев'єви, а саме знімає розкішну квартиру в Аріани Кларенс та видає себе за успішного творця, щоб одружитися з Лаурою, донькою багатого бізнесмена мсьє Карльє. План починає руйнуватися, коли замість професійного метрдотеля до Блеза приходять недосвідчена дівчина з провінції – Марі, яка ще нічого не вміє і яку всьому доводиться вчити. Блез не

має вибору – він залишає її, на ходу намагаючись навчити манерам: знімає з неї окуляри та відрізає косички.

Приходить Женев'єва, яка контролює хід афери і дає Блезу настанови, як себе поводити, а слідом за нею сімейство Карльє. Обід перетворюється на катастрофу: Блез вистрибує до гостей без штанів, Марі називає його просто по імені та подає каву в каструлі та зізнається, що з'їла шматок торта. Мадам Карльє, шокована таким «прийомом», відмовляється від шлюбу й забирає сім'ю. Але несподівано повертається сам Клебер. Йому начхати на манери, він хоче замовити у Блеза картину з оголеною жінкою. Клебер іде, а Блез і Марі залишаються одні їсти курку.

Дія друга. Марі малює картину, поки Блез безуспішно намагається продати щітки, щоб знайти гроші на борги. Виявляється, що Марі значно кмітливіша: вона вже встигла продати частину товару й заробити трохи грошей. Женев'єва, дізнавшись про замовлення Клебера в Блеза, приходить перевіряти роботу, виявивши, що нічого не готово, змушує приступати до роботи, а сама відправляється «у справах». Блез просить Марі позувати йому оголеною для замовлення Карльє. Вона спочатку відмовляється, але погоджується, коли дізнається про загрозу в'язниці для художника.

Тільки-но Марі роздягається, закутавшись у шаль, як знову приходить сімейство Карльє. Лаура бачить голу дівчину в спальні, мадам Карльє остаточно розриває заручини. Проте Клебер бачить у цьому свою вигоду. Він зізнається Блезу, що сам зраджує дружині, і показує фото коханки, нею виявляється Женев'єва. Клебер хоче зняти у Блеза цю квартиру для побачення. Блез, притиснутий боргами та Ліонським кредитом, погоджується в обмін на 120 тисяч. Клебер купує картину, яку насправді написала Марі, і замовляє ще чотири такі ж.

Дія третя. Приходить Женев'єва, яка хоче сама позувати Блезу, але він випадково плутає її з Марі. З'являється іспанська танцівниця Пепіта, як виявляється ще одна коханка Клебера, яку Женев'єва замикає в шафі. Раптово

повертається власниця квартири Аріана зі зламаною ногою, і Блез, щоб вона нікого не побачила, б'є її підносом по голові.

На завершення цього, всі персонажі опиняються в одній кімнаті: Клебер, його дружина, Лаура, Женев'єва та Пепіта. Маски скидаються, афера з тріском провалюється. Але в цей момент Марі вже провернула геніальну угоду, продавши Карльє 50 000 щіток за величезні гроші, тим самим рятує Блеза від усіх фінансових проблем. Блез розуміє, що кохає Марі. Він виганяє аферистів, відмовляється від Лаури та Женев'єви й залишається з Марі, яка не тільки врятувала його від тюрми, а й виявилася справжнім талантом і коханням його життя.

1.3 Аналіз авторського задуму

«**Тема** – це коло життєвих явищ, відібраних і висвітлених автором, досліджуване драмою протиріччя, виражене у формі конкретної боротьби персонажів з обставинами п'єси за задоволення своїх істотних потреб у певному часі-просторі.

Тема розкриває основні компоненти конфлікту хто, з ким, за що, проти чого, де і коли бореться» [8, с. 225].

Тема – Життя Франції в 50-х роках в період «Славного тридцятиріччя» під час розквіту буржуазії та аристократизму.

«**Ідея** – основний принцип світогляду, переконання, головна думка художнього твору, заради якої він створюється» [5, с. 319].

Ідея п'єси – тільки щире кохання здатне допомогти людині знайти справжнє щастя серед фальші і цинізму.

Проблематика п'єси. Як залишитися в цьому житті моральною людиною.

Сьогодні ми бачимо, що люди прив'язані до створення ідеальної картинки і будують життя через ілюзію соцмереж. Майже всі герої, окрім Марі, видають себе за тих, ким вони не є. Автор показує, що життя в брехні,

веде до хаосу та внутрішнього саморуйнування. Також персонажі п'єси настільки зациклені на фінансовому успіху, що забувають про прості людські принципи, а коли щирість зникає, то і стосунки перетворюються на просто серію маніпуляцій, де ніхто нікому не довіряє.

Поява Марі – це головний тест для всіх героїв. Її простота та чесність сприймаються іншими як дурість або помилка, показуючи, що суспільство настільки звикло до штучних правил, що справжня щирість здається абсурдною.

Особливості жанру. «Жанр – це спосіб відображення життя, кут зору автора на дійсність, переломлений у художньому образі» [8, с. 212].

За жанром «Блез» Клода Маньє – це класична «комедія положень», де головним двигуном сюжету є заплутана інтрига та швидкий темпоритм подій.

Комедія положень базується на створенні конфлікту завдяки нестандартним ситуаціям. Це коли зміст і форма не відповідають дійсності.

Основним механізмом тут виступає прискорений рух від однієї безглуздої ситуації до іншої: персонажі постійно потрапляють у пастки власної брехні, стикаються з несподіваними гостями та стають жертвами комічних непорозумінь. Глядач у такій комедії завжди знає трохи більше за героїв – він бачить, хто сховався в шафі чи за дверима, що створює постійний ефект очікування катастрофи та вибухового сміху.

Для мене робота над таким матеріалом стала дійсно викликом, бо цей жанр потребує ідеального темпоритму та партнерства. Тут неможливо «просто вийти і сказати текст» – тут треба жити в шаленому хаосі, встигати за всім, і при цьому не втрачати логіку персонажа.

РОЗДІЛ 2

ДІЙОВИЙ АНАЛІЗ П'ЄСИ І РОЛІ

2.1 Дійовий аналіз п'єси

Фабула

1. Блез та Женев'єва планують аферу.
2. Починається втілення афери та знайомство із сімейством.
3. Виникає загроза викриття афери.
4. Блез відмовляється від афери, стає на шлях моральності.
5. Крах афери.

Місце дії. Париж, Франція.

Розкішна квартира на авеню Анрі-Мартен, яку Блез орендує в Аріани на два тижні. Уся дія відбувається в одній вітальні, у глибині – великий отвір, ліворуч через нього – вихід у передпокій та кухню, праворуч – у їдальню. Є три двері, що ведуть до спальні, бібліотеки та великої вбудованої шафи.

Час дії. П'єса триває протягом п'яти днів, і сам автор позначає дати із вказівкою днів тижня і часу доби:

1 акт – 8 квітня, понеділок, 11:15 ранку;

2 акт – 11 квітня, четвер, вдень;

3 акт – 12 квітня, п'ятниця, 14:45.

Сезон – весна.

Дійові особи п'єси

Блез д'Амбріє – молодий художник без грошей

Марі – служниця

Женев'єва – манекенниця, коханка Блеза

Мсьє Клебер Карльє – бізнесмен

Мадам Карльє – його дружина

Лаура Карльє – його донька

Пепіта – іспанка

Аріана Кларенс – навіжена жінка, хазяйка квартири

Композиція п'єси.

Вихідна подія – Блез та Женев'єва планують аферу.

Зав'язка – Відкинувши сумніви, Блез продовжує здійснювати аферу.

Розвиток дії – До квартири приходять сімейство Карльє. Блез видає себе за великого художника перед ними, задля реалізації афери Женев'єви. Запідозривши Блеза у брехні мадам Карльє починає викривати його наміри і вимагає припинення всіх зв'язків з жінками, після чого сімейство йде. Клебер повертається, гарантує все владнати і замовляє у нього картину оголеної. Блез продовжує вдавати великого художника і просить Марі позувати. Дізнавшись, що Женев'єва йому зраджує, звертає увагу на чесноти Марі.

Кульмінація – Блез викриває наміри і аморальність вчинків сімейства Карльє та Женев'єви.

Розв'язка – Блез пропонує Марі одружитися.

Коротка характеристика персонажів.

Блез д'Амбріє – художник без грошей, але з великими амбіціями. Він дещо інфантильний і м'якотілий, тому легко піддається на аферу своєї коханки. Протягом п'єси він намагається зберегти обличчя, ховаючись за маскою аристократа.

Марі – мила бретонка, яка приїхала з провінції працювати служницею. Попри зовнішню наївність, вона виявляється найрозумнішою серед усіх: знає іноземні мови, вміє малювати «шедеври» та має неймовірну ділову хватку, яка зрештою рятує фінансове становище Блеза та підкорює його серце.

Женев'єва – вродлива манекенниця та прагматична коханка Блеза. Саме вона є ініціаторкою афери. Вона ревнива «як тигриця», гостра на язик і готова на все, щоб влаштувати своє майбутнє, адже переконана, що неможливо прожити без грошей і статусу.

Мсьє Клебер Карльє – бізнесмен, який звик, що все в житті можна купити або продати, а будь-яка проблема вирішується чеком. Клебер щиро

вірить, що контролює ситуацію, проте його власна жадібність стає його слабким місцем: він настільки зациклений на отриманні вигоди, що стає легкою мішенню для маніпуляцій, якщо йому пообіцяти вдалу угоду або престижний статус. По суті, це людина, яка купує все навколо, але сама стає жертвою чужої гри через свою безмежну прагматичність.

Мадам Карльє – дружина бізнесмена, манірна та дещо пихата дама. Вона дуже переймається питаннями моралі та пристойності, абсолютно не помічаючи, що відбувається під її носом.

Лаура Карльє – їхня донька, сучасна та вельми ексцентрична дівчина. Вона не має жодних комплексів, готова прийти на побачення в купальнику та влаштувати нареченому «анатомічний іспит», чим вводить Блеза в стан повного заціпеніння.

Пепіта – іспанка, вогняна та темпераментна коханка Клебера. «Вона жодного слова не розуміє французькою, але танцює мов богиня», її емоційність і важка рука змушують усіх чоловіків тремтіти.

Аріана Кларенс – навіжена жінка та власниця квартири. Вона енергійна та скандальна. Аріана здає свою розкішну квартиру Блезу, прекрасно розуміючи, що він далеко не граф, але її це мало хвилює, поки він платить. Вона належить до людей, які звикли до комфорту і знають, як конвертувати свій стиль життя у фінансову вигоду.

2.2 Дійовий аналіз ролі

Запропоновані обставини появи Женев'єви. Женев'єва розуміючи, що її краса – це інструмент, який можна перетворити у надійний статус і гроші, тому вона розробляє авантюру, де головним інструментом стає Блез д'Амбріє, який має аристократичне прізвище, але «не має жодної копійки за душею».

Женев'єва, домовившись зі своїм «знайомим» Мішелем про оренду розкішної квартири, придумує легенду про успішність Блеза, щоб одружити його на найбагатшій спадкоємиці Парижа, за сумісництву дочці мільйонера і

коханця Женев'єви – Клебера Карльє. Вона приходить до Блеза саме в той момент, коли підготовка завершена, а сімейство вже на підході. Для неї це не просто візит – це початок вирішальної операції. Женев'єва з'являється з чітким планом дій, адже сьогодні має відбутися обід, який або зробить їх багатими, або остаточно залишить ні з чим. Вона змушена бути рішучою, оскільки будь-яка непевність Блеза чи випадкова дрібниця можуть зруйнувати її єдиний шанс на омріяне життя в розкоші.

«Надзавдання повинно знаходити в душі кожного артиста свій емоційний відгук: чи то прагнення «зберегти любов», «добитися влади», «знайти віру» і т. ін. Надзавдання народжує в актора емоційні спонукання до дій, необхідних для його здійснення» [8, с. 220].

Надзавдання – забезпечити собі стабільне, розкішне майбутнє, використовуючи Блеза як інструмент для матеріального благополуччя.

Женев'єва – жінка, яка не згодна на посередність, адже переконана, що в цьому житті ти або маєш усе – вплив, гроші, зв'язки, або ти ніхто. Вона орендує квартиру та створює із Блеза привабливий товар для родини Карльє. маніпулюючи почуттями Блеза і продовжуючи тиснути на нього, вимагаючи дотримуватися плану за будь-яку ціну, бо для неї фінансовий успіх є важливішим за чесність. У фіналі її надзавдання зазнає краху не через випадковість, а через те, що вона намагалася керувати живими почуттями як бізнесом.

«Наскрізна дія – проходить через усю п'єсу, визначаючи завдання кожної окремої сцени та наповнюючи дії, необхідні для її здійснення, емоційним змістом. Наскрізна дія виникає в зав'язці та вичерпується в розв'язці. У розв'язці відбувається остаточна перемога чи поразка наскрізної дії. Без надзавдання та наскрізної дії і роль, і спектакль розпадаються на окремі сцени, позбавлені єдиного, що об'єднує їхній задум» [8, с. 220].

Наскрізна дія – реалізувати аферу через шлюб Блеза.

Впродовж п'єси всі дії Женев'єви спрямовуються на те, щоб організувати та втримати під контролем аферу з Лаурою Карльє. Вона орендує квартиру,

створює для Блеза образ успішного художника, інструктує його перед зустрічами та намагається «врятувати» ситуацію кожного разу, коли все йде не за планом, особливо після появи недосвідченої Марі.

Задачі наскрізної дії:

- Маніпулювати оточенням, приховувати правду та вибудовувати фасад благополуччя, аби отримати бажаний результат.
- Ствердити, що для досягнення успіху потрібно вміти використовувати людей як інструменти.
- Ствердити, що будь-яка брехня вимагає постійної «режисури» та залізної витримки, щоб не викрити себе завчасно.
- Довести, що активна боротьба за статус вимагає відмови від щирості на користь вигідної маски.

Сценічні задачі Женев'єви

1 сцена: змусити Блеза діяти за планом.

Блез хвилюється, він сумнівається в успіху афери, він без грошей і в розпачі. Женев'єва, навпаки, виступає як маніпуляторка, яка має надихнути його на успішний обід з сімейством.

Моя дія: інструктувати та заспокоювати Блеза.

Мета сцени: він перестав скиглити про мораль чи гроші, взяв себе в руки виконав свою роль багатого художника перед приходом родини Карльє.

Пристосування: від ніжності та обіцянок майбутнього багатства до суворої, чіткої настанови Женев'єва тисне на його чоловіче его, аби змусити його тримати обличчя великого художника. Перед тим як піти, Женев'єва має залишити «останні настанови»

2 сцена: перевірити чи почав Блез малювати картину та змусити його приступити до роботи.

Женев'єва з'являється, після того як зникла на два дні, без грошей, які обіцяла. Замість того, щоб почати виправдовуватися, вона користується тим, що побачила поцілунок Блеза з Марі як свою зброю, аби перехопити лідерство в суперечці. Її головна потреба – не дати Блезу зірватися через загрозу тюрми

і змусити його намалювати картину, яка є їхнім єдиним шансом отримати гроші від Карльє.

Дія (що я роблю): ігноруючи грошову проблему, диктую йому подальший план дій.

Мета (для чого я це роблю): для того аби Блез перестав вимагати гроші, припинив панікувати через чек та в'язницю і негайно взявся до роботи над замовленням Карльє.

Пристосування (як я це роблю): використовую ревності як спосіб змусити Блеза виправдовуватися замість того, щоб звинувачувати мене «ти маєш нахабність влаштувати скандал!». Погоджуюсь з тим що його посадять до в'язниці, аби знецінити страх Блеза через його надмірність. Сама дістаю мольберт, розкладаю пензлі, буквально підштовхуючи його до роботи. Цілую його та називаю «котиком-буркотиком», повертаючись в роль люблячої коханки.

3 сцена: Взяти на себе роль натурниці, аби Блез завершив картину та показати Марі, що вона для цього зовсім не підходить.

Женев'єва розуміючи, що Блез не спроможний самотійно закінчити картину, від якої залежить їхнє майбутнє, вирішує діяти напрому і роздягається аби позувати, щоб у Карльє не було шансу відмовити. Її головна потреба – виправити бездіяльність Блеза та врятувати аферу.

Дія (що я роблю): допитуюся про положення справ через Марі та готуюся до позування.

Мета (для чого я це роблю): щоб картина була готова негайно і афера з Клебером не зірвалася.

Пристосування (як я це роблю): розпитую Марі про Блеза та готовність його картини. Не витрачаючи час на розмови, йду роздягатися, для позування. Дізнавшись від Марі про скандал із мадам Карльє, не панікую, а вирішую розібратися з Блезом пізніше, фокусуючись на головній меті – грошах.

4 сцена: спростувати підозри Блеза та терміново сховатися.

Женев'єва намагається довести, що у неї тут немає ніякого побачення і перевести стрілки на нього, що Блез заграє зі служницею та невідомо де обідав, ще й досі не намалював картину. Але миттєво змінює тактику, коли виникає загроза, що в квартиру зараз зайде Клебер.

Дія (що я роблю): Виправдовую свою присутність і намагаюся сховатись через прихід Клебера.

Мета (для чого я це роблю): Щоб Блез не запідозрив її у зраді, через його натяки про побачення, а далі, щоб Клебер не застав її роздягнутою у квартирі Блеза.

Пристосування (як я це роблю): Удаю відчайдушність, що «я зі шкіри лізу... і ось як ти мене зустрічаєш!» Намагаюся з'ясувати, про яке побачення о третій годині говорить Блез, щоб зрозуміти, що йому відомо. Як тільки лунає дзвінок миттєво погоджуюся сховатися в бібліотеці, втрачаючи контроль над ситуацією.

Зерно ролі. ««Зерно» ролі – це найбільш яскраво виражена риса характеру, домінуюча потреба персонажа, є рушієм його наскрізної дії» [8, с. 214].

Зерно ролі Женев'єви – аферистка, шукає вигоду у всьому. Вона маніпуляторка, яка перетворює хаос на чітку структурованість. непохитний прагматизм, який диктує кожну її дію та реакцію. На відміну від Марі, Женев'єва сприймає реальність не через емоції, а через доцільність та вигоду.

Це проявляється у її залізного самоконтролі та вмінні миттєво адаптуватися до будь-якої критичної ситуації, як наприклад коли Блез говорить їй про те, що підписав порожній чек, аби не видати що це не входило в її плани, вона продовжує заспокоювати Блеза та давати йому настанови, зберігаючи маску. Саме цей розрахунок змушує її бачити в людях лише інструменти, якими треба заволодіти.

Прагматизм Женев'єви не дозволяє їй бути слабкою чи щирою. Будь-який прояв справжніх почуттів вона вважає загрозою для своєї афери. Її сила

полягає в інтелектуальній перевазі та впевненості, що життям можна керувати як бізнес-проектом.

Конфлікт п'єси.

Конфлікт – це протиставлення двох ідей.

Конфлікт може бути зовнішній і внутрішній.

За змістом конфлікти бувають: ідейний, соціальний, моральний, релігійний, політичний, побутовий, сімейний.

Основний конфлікт. Женев'єва і Марі. Протиставлення двох життєвих стратегій – щирості (втілення в Марі) та корисливості (втілення в Женев'єві).

Ідея – тільки щирість і праця є основою для справжнього щастя та кохання.

Контр-ідея – тільки через побудову обману та брехні можна дістати «щасливий квиток».

Предмет конфлікту – Блез. А саме його шлях, який він врешті-решт обере.

Внутрішній конфлікт:

1. Змиритися з присутністю Марі задля успіху плану чи вигнати її, ризикуючи розкриттям афери.
2. Виставити Блеза аристократом чи визнати, що він не здатен триматися в рамках статусу великого художника.
3. Довіритися Блезу в реалізації афери чи взяти все в свої руки
4. Продовжувати терпіти Клебера, знаючи, що в нього є коханка чи висловити йому все в обличчя.

Побічні конфлікти:

Женев'єва і Блез – чи здійсниться вдале завершення афери

Женев'єва і Пепіта – суперництво двох коханок.

Характеристика Женев'єви та її стосунків з персонажами за допомогою цитат у п'єсі.

Женев'єва про себе:

«завдяки мені ти скоро одружишся на його дочці»

«зараз лише дванадцята дня, а таку філософію я готова вислуховувати не раніше дванадцятої ночі, та й то зі склянкою віскі в руках»

«До того ж, ти ще не можеш уявити собі мого хибного становища щодо вас обох»

«До побачення, мій котик-буркотик. І не засмучуйся, кинь! Якщо чек прийде раніше, розраховуй на мене... *(Швидко цілує його)* Я буду носити тобі передачі.»

«Пора мені самій за справу братися, а то він цю картину ніколи не закінчить!»

Марі про Женев'єву:

«Марі. Це ваша наречена?»

Блез. Ні, моя наречена зараз прийде.»

«Яка гарна у мадам білизна!»

Блез про Женев'єву:

«... Ну так, я тебе обожаю, але... Ти моя кізонька...»

«Але подумай сама, моя кізонько, вдумайся: ти кажеш, що любиш мене, а хочеш, щоб я одружився з дочкою твого коханця, причому ти залишишся моєю коханкою. Що ж тоді аморальне, якщо не це?!»

«Женев'єва, золото моє, благаю тебе, зберись із думками і зрозумій мене: я виписав чек...»

Клебер про Женев'єву:

«Ось, до речі, приклад. Манекенниця! Чарівна! Звати Женев'єва. Подивіться!»

«Оце так смішно! Але якщо говорити про мою... у неї такий темперамент! Ви собі не уявляєте. Просто щось неймовірне!»

«Спершу маю сказати вам, що час від часу я кажу своїй дружині, що їду у справах, а насправді проводжу з нею суботу й неділю.»

«Ну, а тепер вибачте, у мене побачення з моєю дівчинкою. *(Хлопає себе по кишені, куди заховав фото Женев'єви)* Якщо я запізнюся, мені буде непереливки! Ох, яка ж вона ревнива! Тигриця! Яюсь на днях я вас із нею

познайомлю, тільки – ні-ні! Втім, ви не в її смаку, вона любить зрілих чоловіків.»

РОЗДІЛ 3

ТВОРЧИЙ ЗАДУМ ОБРАЗУ ТА ЙОГО СЦЕНІЧНЕ ВТІЛЕННЯ

3.1 Творчий задум образу Женев'єви

Женев'єва приїхала підкорювати Париж, маючи лише привабливу зовнішність та бажання ніколи не повертатися до злиднів.

Робота манекенниці в одному зі столичних ательє швидко навчила її головному правилу: люди – це лише інструменти, а почуття лише заважають кар'єрі. Вона роками демонструвала вбрання, які не могла собі дозволити, і посміхалася людям, які бачили в ній лише гарний додаток до інтер'єру. Це виховало в ній холодний розум і звичку оцінювати кожен крок із точки зору вигоди.

Женев'єва веде подвійну гру і можливо не одну, ставши коханкою Клебера. Для неї це не зрада, а «робоча необхідність».

На початок п'єси Женев'єва – це жінка, яка втомилася чекати. Вона настільки звикла до фальші світу та високого товариства, що щирість Марі або сумніви Блеза здаються їй лише технічними помилками, які треба негайно усунути. Її драма – це драма жінки, яка настільки захопилася будівництвом ідеальної схеми життя, що перестала помічати, як сама стала зайвою в цій конструкції.

Я бачу Женев'єву як людину, яка зробила себе сама. Її робота манекенницею – це не просто професія, це її світовідчуття. Вона звикла, що на неї дивляться. Вона не просто не розуміє щирості Марі, вона її зневажає, бо та не вписується в її математично вивірену аферу, тому мій образ Женев'єви – це втілення того «паризького бруду», через який Блез ледь не втрачає себе, і саме її поразка у фіналі стає перемогою людяності над холодним розрахунком.

Її жага до грошей – це не зовсім жадібність, а більше навіть страх перед несмаком та приниженням. Вона створює аферу з Блезом як свою найкращу виставу, де вона і режисер, і королева, і сценарист.

3.3 Сценічне втілення образу Женев'єви

Вистава «Блез» К. Маньє була втілена на сцені Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Режисура – майстра курсу, народного артиста України В. С. Гирича.

Працюючи над втіленням образу Женев'єви, я в першу чергу звертала увагу на її вчинки та логіку дій. Вона постійно перебуває в швидкому темпоритмі, адже завжди поспішає аби не потрапити на очі сімейству і встигнути зробити всі свої модельні справи. У неї пряма постава, а також вона постійно в процесі репетиції. Найскладніше було знайти баланс між її елегантністю та внутрішньою напругою.

Пристосування. Перед приходом сімейства, на все кидаю оцінюючий погляд, аби все було в найкращому ключі.

Говорячи до Блеза я використовую зміну інтонації від спокусливої та привабливої до маніпулятивної і владної.

Коли я кажу Блезу: «Він – знайомий, який допомагає мені з моїми життєвими труднощами», то це не просто брехня – я щиро переконую себе і партнера, що зрада є лише робочою необхідністю.

Навіть коли Блез панікує через порожній чек, я використовую пристосування іронічного зверхнього спокою «Ти завжди робиш з мухи слона». Я ніби заговорюю проблему, створюючи ілюзію контролю, щоб Блез не зірвався з гачка.

Словесна дія. Словесна дія Женев'єви – це інструмент маніпуляції. Її слова – це спосіб тримати Блеза на контролі, як і кожну деталь їхньої афери.

Для Женев'єви характерний тон впевненої та звабливої жінки. Її голос стає солодким та грайливим, коли треба задобрити Блеза – «моя кізонька», «кошеня», але миттєво стає діловим, коли мова йде про гроші чи аферу.

Темп її мовлення пришвидшений, вона не дає Блезу вставити слово, заговорюючи його сумніви.

Коли з'являється Марі, інтонації Женев'єви стають зверхніми, вона використовує короткі фрази, підкреслюючи різне соціальне становище.

Вона каже одне, щоб досягти іншого.

Коли Блез питає про гроші, її тон стає різким і зневажливим. Вона використовує прискорений темп, щоб не дати йому вставити логічний аргумент.

Вона не пропонує, а ставить перед фактом:

«За два тижні ти будеш майже одружений, і тоді кажи що хочеш»

Коли Блез панікує через тюрму чи чеки, вона висміює його почуття, щоб він продовжував гру.

«Ти завжди робиш з мухи слона»

«Внуши собі, що чек не пред'являть»

Використання солодких слів як наказів і маніпулювання:

«Мій котик-буркотик»

«Кошеня»

Як тільки Блез ловить її на брехні чи відсутності грошей, вона миттєво переходить в атаку:

«Я застаю тебе цілуючим покоївку... і ти маєш нахабність влаштувати мені сцену!».

Її мова – це інструмент створення ілюзії, в якій вона завжди залишається правою, незалежно від того, наскільки жахливою є ситуація.

ВИСНОВКИ

У процесі роботи над втіленням ролі Женев'єви у виставі «Блез» Клода Маньє я виконала такі завдання:

1. Дослідила творчість Клода Маньє та контекст виникнення комедії положень у французькій драматургії 1950-х років. Розуміння авторського нерва дозволило нам створити актуальну виставу, що резонує з сучасною епохою «фейкових образів» та соціальних масок.
2. Визначила композиційну побудову п'єси, її тему, ідею та проблематику. Я з'ясувала, що головним конфліктом твору є протиставлення щирості (Марі) та корисливості (Женев'єва). Це допомогло вибудувати чітку систему координат, де мій персонаж виступає головним ініціатором афери та носієм контр-ідеї про те, що успіх можливий лише через обман.
3. Ознайомила з специфікою роботи в жанрі комедії положень. Робота над «Блезом» вимагала від мене бездоганного володіння темпоритмом. Я навчилася поєднувати зовнішню елегантність манекенниці із внутрішньою напругою аферистки, яка змушена миттєво адаптуватися до постійних ситуацій.
4. Визначила надзавдання та наскрізну дію ролі, які полягали у забезпеченні розкішного майбутнього через тотальну режисуру життя Блеза. Я детально розібрала сценічні задачі та знайшла «зерно» ролі – непохитний прагматизм аферистки, яка перетворює хаос на бізнес-проект.
5. Розкрила етапи сценічного втілення вистави. Практична робота на сцені дозволила мені перевірити дієвість обраних пристосувань та переконатися, що щирість і праця дійсно є єдиною переможною стратегією, як і стверджує фінал п'єси.

Отже, робота над роллю Женев'єви стала для мене важливою школою акторської майстерності, навчивши працювати з негативним персонажем через пошук його внутрішньої логіки та виправдання.

Втілення ролі допомогло мені глибше зрозуміти цінність справжньої ідентичності в сучасному світі.

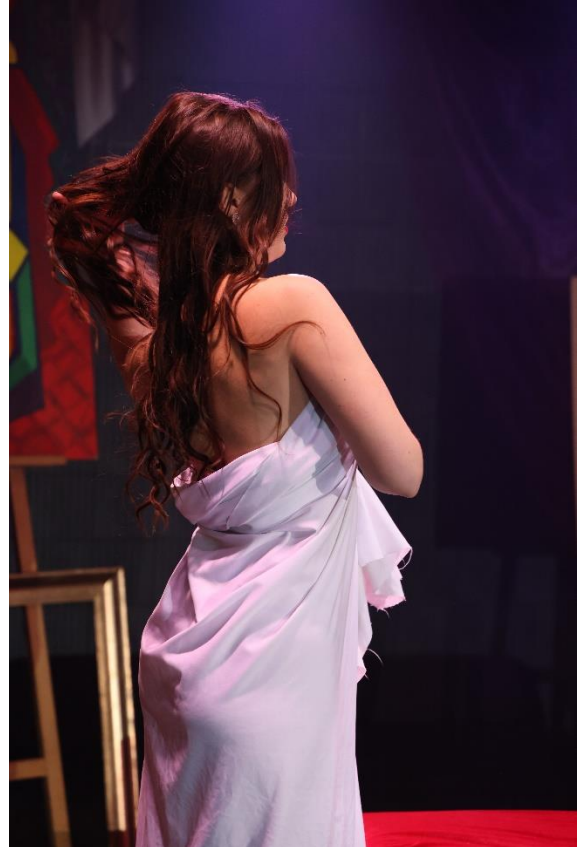
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Adler Stella. The Art of Acting. New York : Applause Books, 2000.
2. Брехт Б. Про мистецтво театру. Київ : Мистецтво, 1977. 514 с.
3. Веселовська Г. І. Сучасне театральне мистецтво : навч. посіб. Київ : Фенікс, 2014. 320 с.
4. Вовкун В. В. Мистецтво режисури масових видовищ : підручник. Київ : НАКККиМ, 2015. 356 с.
5. Вовкун В. В. Паралельні монологи : навч. посіб. Київ : НАКККиМ, 2015. 192 с.
6. Гротовський Є. Театр. Ритуал. Перформер. Львів: Літопис, 1999. 186 с.
7. Дятчук В. В. Український тлумачний словник театральної лексики. Київ : Просвіта, 2000. 140 с.
8. Зайцев В. П. Майстерність артиста і ведучого: навч. посібник. Київ: НАКККиМ, 2016. 234 с.
9. Зайцев В. П. Режисура естради та масових видовищ : навчальний посібник. Київ : Дакор, 2006. 252 с.
10. Кнебель М. Й. Про дієвий аналіз п'єси і ролі / пер. з рос. Є. Стародиної. Львів, 2020. 92 с.
11. Кнебель М. Й. Про дієвий аналіз п'єси і ролі. Львів, 2020. URL: <https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/Knebel-Stanislawskyu-DRUK.pdf> (дата звернення – 16.04.2026).
12. Корнієнко Н. М. Лесь Курбас: репетиція майбутнього. Київ : Либідь, 2007.
13. Криворучко С. К. ПАРАДОКСИ У П'ЄСІ КЛОДА МАНЬЄ «БЛЕЗ». *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди "Літературознавство"*. 2015. Т. 3, № 82. С. 72–82. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.45539> (дата звернення: 16.04.2026)
14. Курбас Л. Березіль. Дніпро, 1988. 518 с.
15. Claude Magnier. Wikipedia: веб-сайт.
URL: https://fr.wikipedia.org/wiki/Claude_Magnier

ДОДАТКИ

Додаток 1.

Світлини з вистави в НАКККіМ

Додаток 2.**Світлини з вистави в Культурному центрі «Печерськ Палац»**

Додаток 3.

Світлини з репетиції в НАКККіМ

